

UCHWAŁA NR IX/77/2019
RADY GMINY FRYSZTAK
z dnia 28 czerwca 2019 roku

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata
2019-2021

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2019 r. poz. 506), art. 176 pkt 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity Dz. U. z 2019 r., poz. 1111),

Rada Gminy Frysztak uchwala, co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2019-2021 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Frysztak.

§ 3.

Nadzór nad realizacją uchwały powierza się Komisji Oświaty, Kultury, Sportu i Spraw Społecznych Rady Gminy Frysztak.

§ 4.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu w sposób zwyczajowo przyjęty.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Jacek Król
Jacek Król

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2019-2021

WSTĘP

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem dla dziecka, które kształtuje całokształt jego osobowości, systemu wartości i w konsekwencji stanowi o jakości jego przyszłego życia w stopniu największym. Sprawowanie władzy rodzicielskiej polega na opiece i wychowywaniu dziecka, na dbałości o jego prawidłowy rozwój, edukację i zdrowie. Rodzice powinni w szczególności chronić interes dziecka oraz realizować w praktyce zasadę ochrony jego dobra.

Prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny zagraża szereg czynników, których oddziaływanie czyni daną rodzinę dysfunkcyjną, czyli taką, która nie potrafi sprostać swoim obowiązkom wobec dzieci. Rozwiązaniem dla tych problemów jest prowadzenie spójnych i zgodnych z potrzebami rodzin działań pomocowych dla rodzin dysfunkcyjnych oraz prowadzenie działań edukacyjno-dydaktycznych. Podstawą do rozwiązywania problemów społecznych jest wsparcie rodziny w odtworzeniu właściwych relacji w rodzinie oraz w wypełnianiu ról społecznych. Działania gminy powinny być przede wszystkim skierowane na działania profilaktyczne i wszechstronną pomoc rodzinie w kryzysie. Podstawą jest tu prawidłowa diagnoza oraz działania wspierające dziecko.

Rozpad rodziny, niewydolność wychowawcza, zanikanie poczucia bezpieczeństwa, narastanie konfliktów powodują wzrost zjawisk negatywnych, które wymagają ingerencji z zewnątrz angażując siły i środki społeczne. Długoletnie przebywanie rodziny w sytuacji kryzysowej może spowodować całkowite zerwanie więzi rodzinnych i umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej. Mając na względzie fakt, że rodzina biologiczna jest najbardziej sprzyjającą w prawidłowym rozwoju dziecka należy zadbać o to, aby ono jak najdłużej w niej pozostało. Dlatego należy wspierać rodzinę, aby prawidłowo wykonywała swoje funkcje poprzez pracę z rodziną w jej najbliższym otoczeniu i w różnorodnych formach środowiskowych bez potrzeby odrywania dziecka od rodziny.

Wszelkie działania powinny być prowadzone za zgodą rodziny i z jej aktywnym zaangażowaniem, uwzględniając zasadę pomocniczości. Chodzi tutaj o obustronny wysiłek zarówno członków rodziny jak i pracowników instytucji pomocy społecznej (pracownik socjalny, asystent rodziny) zmierzający do przywrócenia naturalnych więzów i normalizacji

życia rodzinnego. W swoich działaniach pracownicy socjalni, asystenci rodziny mają za zadanie wspieranie i wspomaganie, a nie zastępowanie rodziców w wypełnianiu ich funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Jednym z nowatorskich rozwiązań w systemie pomocy społecznej jest możliwość zatrudnienia asystenta rodziny do pracy na rzecz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej. Rola asystenta rodziny polega na całościowym wspieraniu rodziny wychowującej dzieci zagrożone wykluczeniem społecznym, poprzez zmianę stosunku osób w rodzinie do własnej sprawczości, podniesienie ich samooceny, wzbudzenie wiary we własne siły, a także pomoc w wykonywaniu najprostszych czynności, składający się na proces prowadzenia gospodarstwa domowego. Działania asystenta rodziny mają wspomagać rozwój kompetencji wszystkich członków rodziny, czemu służy indywidualne podejście do rodziny i jej problemów. Asystent rodziny nie przejmuje działań za rodzinę, jedynie wspiera ją w wykonywaniu określonych obowiązków jak i również w podjętych działaniach, pokazuje jakie efekty przyniesie ich praca oraz ukierunkowuje te działania w taki sposób, aby przyniosły one zamierzone efekty.

Pozostawienie rodzin bez fachowego wsparcia i różnorodnej pomocy specjalistycznej spowoduje wzrost zjawiska dalszej degradacji rodzin i skutkować będzie różnorodnymi konsekwencjami, którymi najbardziej zagrożone będą dzieci. Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowania wartości i norm związanych z ich wychowaniem.

Aby móc kompleksowo wspierać rodziny należy stworzyć gminny program wspierania rodziny, którego realizacja należy do zadań własnych gminy. Niniejszy Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2019-2021 stanowi realizację dyspozycji ustawowej.

1. UWARUNKOWANIA PRAWNE PODEJMOWANYCH DZIAŁAŃ

Zgodnie z art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity Dz. U. z 2019 r., poz. 1111), do zadań własnych gminy należy m.in. opracowanie i realizacja trzyletniego gminnego programu wspierania rodziny.

W świetle przepisów ww. ustawy pomoc dziecku i jego rodzinie powinna mieć charakter interdyscyplinarny i być udzielana przez właściwych specjalistów w ramach zintegrowanego lokalnego systemu. Ważne jest, by działania i decyzje względem rodziny były podejmowane przy współpracy wyspecjalizowanych instytucji.

Podstawowym założeniem Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2019-2021 jest utworzenie spójnego systemu wsparcia rodzin i dzieci z terenu gminy Frysztak

przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych mających na celu przywrócenie im zdolności do wypełniania tych ról, poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci.

Podstawą działań ujętych w Programie są w szczególności regulacje obowiązujących ustaw:

- ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. z 2019 r., poz. 1111),
- ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2018 r., poz. 1508 ze zm.),
- ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t. j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1390 ze zm.),
- ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t. j. Dz. U. z 2018 r. poz. 2137 ze zm.),
- ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t. j. Dz. U. z 2019 r. poz. 852 ze zm.),
- ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (t. j. Dz. U. z 2019 r. poz. 409 ze zm.),
- ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin "Za życiem" (tj. Dz. U. z 2019 r., poz. 473 ze zm.).

2. DIAGNOZA ŚRODOWISKA LOKALNEGO i GŁÓWNE PROBLEMY RODZINY

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej we Fryszaku obejmuje swoim wsparciem rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej. W 2018 r. Ośrodek objął wsparciem w postaci świadczeń udzielanych na podstawie ustawy o pomocy społecznej 338 rodzin z terenu gminy Fryszak, w których przebywało 1.231 osób (co stanowi 11,8 % ogółu mieszkańców Gminy). Adresatami wsparcia socjalnego są najczęściej rodziny cierpiące niedostatek z powodu ubóstwa, bezrobocia, niepełnosprawności oraz długotrwałej lub ciężkiej choroby, a także rodziny wielodzietne, rodziny niewydolne w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, rodziny dotknięte przemocą i uzależnieniami.

Poniżej przedstawione zostały powody przyznawania pomocy społecznej dal mieszkańców gminy Fryszak w roku 2018.

Powód trudnej sytuacji życiowej		Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	1	168	595
Potrzeba ochrony macierzyństwa	2	48	300

Powód trudnej sytuacji życiowej		Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
W tym: wielodzietność	3	42	275
Bezrobocie	4	148	518
Niepełnosprawność	5	127	383
Długotrwała lub ciężka choroba	6	188	545
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem	7	34	138
w tym: rodziny niepełne	8	10	30
rodziny wielodzietne	9	8	59
Przemoc w rodzinie	1	4	22
Alkoholizm	1	28	76
Trudności w przystosowaniu do życia	1		
po zwolnieniu z zakładu karnego	2	3	12

Źródło: sprawozdanie MRPiPS-03-R opracowane przez GOPS we Fryszaku

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych

Problem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych wiąże się bezpośrednio z zaburzeniami funkcjonowania rodziny. Funkcja opiekuńcza rodziny polega przede wszystkim na zapewnieniu warunków właściwego rozwoju psychofizycznego dzieciom i młodzieży, w tym także warunków materialno-ekonomicznych. Funkcja ta jest zasadniczo powiązana z wszystkimi podstawowymi funkcjami rodziny, jednak w pedagogice najczęściej łączy się ją z funkcją wychowawczą, zwracając uwagę na istniejące między tymi funkcjami silne związki. Wychowanie w rodzinie to proces wdrażania dziecka do życia w społeczeństwie, wpajania mu obowiązujących norm i zasad. Proces ten pierwotnie odbywa się jedynie w środowisku rodzinnym, później uzupełniany jest przez szkołę i inne instytucje wychowawcze, pod których opiekę oddawane jest dziecko. Proces wychowania w rodzinie może być świadomy i planowy – gdy rodzice w procesie socjalizacji realizują swoje wcześniejsze przemyślenia, często jednak jest on procesem nieświadomym, przypadkowym i prowadzącym do niewłaściwej socjalizacji dziecka. Zaniedbywanie, bądź niewypełnianie przez rodzinę funkcji opiekuńczo-wychowawczych wywołuje u dzieci poczucie niepewności, osamotnienia oraz brak poczucia bezpieczeństwa. Bezradność rodziców w kwestiach opiekuńczo-wychowawczych odbija się na funkcjonowaniu dzieci. Pojawiają się problemy wychowawcze, problemy z nauką, z realizacją obowiązku szkolnego. Dzieci i młodzież popadają w konflikty z prawem.

Problemy opiekuńczo-wychowawcze w rodzinach są bardzo często wynikiem innych negatywnych zjawisk w funkcjonowaniu rodziny, tj. ubóstwa, bezrobocia, alkoholizmu, przemocy, samotnego rodzicielstwa, niedojrzałego rodzicielstwa itp. W wielu przypadkach zjawiska negatywne kumulują się w rodzinach dzieci. Rodziny dysfunkcyjne nie są w stanie zapewnić dzieciom właściwych warunków rozwoju, często dzieci umieszczane są poza rodziną – w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, czy rodzinach zastępczych.

W Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej we Frysztaku bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych stanowi jedną z podstawowych przesłanek uzasadniających udzielanie rodzinom z dziećmi wsparcia społecznego. Pracownicy socjalni zwracają uwagę, że bezradność ta jest często wynikiem ubóstwa, bezrobocia, braku wsparcia ze strony innych osób (drugi rodzic, dziadkowie) w wychowaniu dziecka, trudności w łączeniu pracy zawodowej z opieką nad dzieckiem, zwłaszcza w okresie ferii, wakacji. Bezradność wynika również często z choroby rodziców, zarówno psychicznej, jak i fizycznej – ograniczającej możliwości właściwej opieki i wychowania dziecka, alkoholizmu rodziców, niedojrzałości związanej z wczesnym macierzyństwem, niezaradności życiowej.

Samotne rodzicielstwo

Dziecko pojawia się w rezultacie bliskiej, intymnej relacji kobiety z mężczyzną. Gdy jest małe, opiekuje się nim jedno z rodziców (częściej matka), a drugie (częściej ojciec) troszczy się o oboje – na przykład przez zapewnienie utrzymania. Aby te funkcje były dobrze pełnione, potrzebne jest zaangażowanie obojga rodziców – w stosunku do dziecka i do siebie nawzajem. Samotne rodzicielstwo ma różne przyczyny. Może to być świadoma decyzja, najczęściej kobiety, która nie decyduje się na trwały związek z partnerem, a jedynie na posiadanie potomstwa. Rodziny powstałe w wyniku takiej świadomej decyzji z reguły dobrze sobie radzą przy wsparciu najbliższych. Nie mają problemów finansowych, więc elementarne potrzeby dzieci są zaspokajane, a przy obecności w najbliższym otoczeniu dziecka właściwego wzorca męskiego – dziadka, wujka, rozwój dziecka przebiega bez żadnych zakłóceń.

Samotne rodzicielstwo często jest też wynikiem odejścia partnera na wieść o dziecku. Brak dojrzałości partnera powoduje, że matka musi przejąć na siebie obowiązek utrzymania i wychowania dziecka. Musi sobie jednocześnie poradzić z emocjami, jakie wywołuje w niej porzucenie jej i dziecka przez partnera, subiektywne ograniczenie możliwości życiowych, brak wsparcia ze strony rodziny, trudności finansowe.

Samotne macierzyństwo wiąże się także z rozwodem rodziców. Często rozwód jest lepszym rozwiązaniem dla prawidłowego rozwoju dziecka, niż wieloletnie trwanie w toksycznym

związku dla tzw. dobra dzieci. Sytuacja rozwodu może być korzystna w przypadkach krzywdzenia dzieci i członków rodziny, a także w momencie, gdy byli małżonkowie potrafią się dogadać i dziecko zachowuje bardzo relacje z obojgiem z nich. Często jednak, gdy dziecko pozostaje ze stroną pokrzywdzoną w tej sprawie, np. zdradzaną matką, zagrożony jest prawidłowy rozwój dziecka. Musi ono zmierzyć się z negatywnym obrazem drugiego rodzica oraz z uczuciami związanymi z porzuceniem. Sytuacja taka wiąże się też często z nagłym pogorszeniem sytuacji finansowej rodziny. Inną przyczyną samotnego rodzicielstwa jest śmierć jednego z rodziców. W przypadku, gdy dzieci uzyskują świadczenia z zabezpieczenia społecznego po zmarłym rodzicu, a rodzina może liczyć na wsparcie innych osób, po uporaniu się z traumą śmierci jest w stanie sprawnie funkcjonować i zapewnić dzieciom właściwe warunki opieki i wychowania. Sytuacja komplikuje się, gdy rodzina pozostaje bez wsparcia finansowego i wsparcia innych osób bliskich. Problemy samotnego rodzicielstwa wiążą się przede wszystkim z tym, że trudno jest łączyć pracę zawodową z właściwą opieką nad dzieckiem samotnie. Z obserwacji samotnych matek korzystających z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej we Frysztaku wynika, że trudno jest pogodzić pracę zawodową matek, np. w systemie dwuzmianowym, z właściwym sprawowaniem opieki nad dziećmi. Niski poziom więzi społecznych w rodzinach, z których się wywodzą, powoduje również, że bardzo często nie mogą one liczyć w tej kwestii na pomoc własnych rodziców czy rodzeństwa. Problemy z zapewnieniem opieki dzieciom narastają w okresie wakacji i ferii. Rodziny te korzystają wtedy z oferty przedszkoli w formie wakacyjnych dyżurów, funkcjonujących świetlic szkolnych i różnego rodzaju form wypoczynku proponowanego przez jednostki organizacyjne gminy i organizacje pozarządowe.

Wczesne macierzyństwo

Współcześnie znacznie przesunął się wiek zawierania małżeństw i rodzenia pierwszego dziecka. Wiąże się to ściśle z wydłużeniem procesu edukacji, zmianą mentalności, a także zmianą roli kobiet w rodzinach. W związku z aktywnością zawodową kobiety decydują się w pierwszej kolejności na zdobycie wykształcenia i pracy, coraz rzadziej rodzą więc dzieci w bardzo młodym wieku. Pomimo obniżenia się wieku inicjacji seksualnej, zwiększyła się znacząco świadomość młodego pokolenia na temat możliwości zachodzenia w ciążę i metod antykoncepcyjnych. Problem wczesnego macierzyństwa boleśnie dotyka szczególnie młode dziewczyny z rodzin niewydolnych wychowawczo, jak również wychowanki placówek pieczy zastępczej. Macierzyństwo w bardzo młodym wieku wiąże się prawie zawsze z totalnym zaskoczeniem dla matki i poważnymi trudnościami w wypełnianiu swojej roli. Niedojrzałość,

brak umiejętności wychowawczych, brak zaplecza finansowego jak również brak wsparcia ze strony partnera i rodziny mogą stanowić poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa i właściwego wychowania dziecka. Młode matki otoczone powinny być szczególnym wsparciem (w postaci zapewnienia schronienia, pomocy prawnej, psychologicznej i edukacyjnej).

Przemoc w rodzinie

Osoby doświadczające przemocy w rodzinie objęte są wsparciem Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz pomocą Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego. Pracownicy socjalni GOPS we Frysztaku, w zakresie pracy z osobami doświadczającymi przemocy w rodzinie, reagują na wszelkie zgłoszenia o przemoc w rodzinach zarówno ze strony Policji, jak również innych instytucji i osób prywatnych. Ośrodek prowadzi obsługę procedury „Niebieskie Karty” oraz interweniuje we wszelkich zgłoszeniach dotyczących problemu przemocy w rodzinach.

Ubóstwo

Stanowi ono jedną z przesłanek do udzielenia pomocy wymienionych w ustawie o pomocy społecznej. Ustawodawca niejako zrównał ubóstwo ze spełnieniem kryterium dochodowego uprawniającego do świadczeń pomocy społecznej. Problem ten związany jest więc ściśle z problemami finansowymi, z jakimi borykają się rodziny, w tym także wychowujące się w nich dzieci. Podstawowymi korelatami biedy są w naszym społeczeństwie brak dochodów z pracy (utrzymywanie się ze świadczeń społecznych innych niż emerytury), posiadanie licznego potomstwa, brak jednego z rodziców (rodziny niepełne).

Trudności finansowe są z jednej strony wynikiem niskiego poziomu uzyskiwanych dochodów, z drugiej zaś strony wynikają z wysokich kosztów utrzymania rodziny. Problemy te w sposób znaczący narastają wraz ze wzrostem liczby dzieci w rodzinach.

Ubóstwo wiąże się ściśle z brakiem możliwości zaspakajania przez rodzinę elementarnych potrzeb życiowych swoich członków – przede wszystkim tych związanych z zapewnieniem odpowiedniego wyżywienia, odzieży, mieszkania. Niewystarczające środki finansowe powodują, że w rodzinach nowe ubranie dla dzieci, książka, wyjście do kina czy wyjazd na wakacje stają się nieosiągalnymi luksusami. Sytuacja taka generuje kolejne problemy, związane z trudnościami w relacjach pomiędzy poszczególnymi członkami rodziny, dziedziczeniem biedy, ucieczkami w używkę. Brak zaspokojenia elementarnych potrzeb dzieci

w ekstremalnych sytuacjach stanowić może zagrożenie dla ich życia i zdrowia, a w konsekwencji prowadzić do umieszczenia dzieci poza rodziną.

Bezrobocie

Bezrobotnym jest osoba nieposiadająca zatrudnienia i niepodejmująca innej pracy zarobkowej. Poziom bezrobocia definiowany jest w postaci tzw. stopy bezrobocia, która stanowi stosunek liczby osób bezrobotnych, do liczby ludności aktywnej ekonomicznie.

Bezrobocie na terenie gminy Frysztak – mimo wyraźnej tendencji spadkowej w skali całego kraju – w dalszym ciągu znajduje się na bardzo wysokim poziomie 707 osób zarejestrowanych w urzędzie pracy na dzień 31.12.2018 r. Są to w większości osoby bez prawa do zasiłku i znajdujące się w szczególnej sytuacji na rynku pracy ze względu na długotrwały okres przebywania w rejestrze bezrobotnych, zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym. Stopa bezrobocia na koniec 2018 r. wynosiła w powiecie strzyżowskim 14,2 %, w województwie podkarpackim 8,8 %, na terenie całego kraju 5,8 %.

Alkoholizm

W związku z nadużywaniem alkoholu w rodzinach pojawia się szereg innych poważnych problemów. Nadużywanie alkoholu powoduje bardzo duże spustoszenia w organizmie osoby uzależnionej od alkoholu, ale także stanowi poważny problem społeczny. Bardzo często jest przyczyną rozpadu rodzin, demoralizacji, zaniedbań opiekuńczo – wychowawczych, zagrożenia zdrowia i życia małoletnich dzieci, przemocy w stosunku do dzieci i partnerów.

Praca socjalna bardzo często dotyczy rodzin, w których występuje problem alkoholowy.

W dążeniu do rozwiązania tej kwestii Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej we Frysztaku ściśle współpracuje z Gminną Komisją ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

W 2018 roku Komisja przyjęła zgłoszenia o 8 osobach, u których zachodziło podejrzenie nadużywania alkoholu. Z osobami zgłoszonymi przeprowadzone zostały rozmowy motywujące do podjęcia leczenia, osoby te odmówiły jednak dobrowolnej diagnozy problemu i ewentualnego podjęcia leczenia, skierowano więc 8 wniosków o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego do Sądu Rejonowego w Strzyżowie. Na terenie gminy Frysztak prowadzony jest program profilaktyczny zmierzający do ograniczenia problemu nadużywania alkoholu.

Pojęcie rodziny dysfunkcyjnej

Rodzina dysfunkcyjna jest to rodzina, która nie spełnia swych zadań względem dzieci. Rodziny te pozostają w opozycji do właściwości rodziny zdrowej. W takiej rodzinie na pierwszym miejscu zaspakajane są potrzeby rodziców a nie dzieci. Zaburzona jest również więź emocjonalna między członkami rodziny - są osoby ważniejsze, którym pozostali członkowie rodziny muszą się podporządkować. Atmosfera w rodzinie jest pełna napięcia, zasady są narzucane. Nie można wyrażać swoich uczuć, myśli, pragnień. Każda rodzina dysfunkcyjna naraża dziecko na szereg negatywnych emocji. Niejednokrotnie dzieci w takich rodzinach odbierane są jako balast dla rodziców ograniczający ich swobodę. Wobec dzieci stosowane są surowe kary, nieadekwatne do stopnia przewinienia.

Podjmując rozważania na temat roli rodziny w systemie profilaktyki, trzeba zdawać sobie sprawę z aktualnych zagrożeń, jakie niesie rozwój cywilizacji. Postawy wielu ludzi nacechowane są lękiem przed przyszłością, rozczarowaniem. Wiele małżeństw się rozpada. Rodzice są zapracowani, nie zwracają uwagi na potrzeby dziecka (głównie emocjonalne). Coraz bardziej widoczne są różnice pomiędzy bogatymi a biednymi. Najbardziej przez ten stan rzeczy cierpią dzieci, które pozostawione „same sobie” podejmują działania dewiacyjne, które prowadzą do niedostosowania społecznego.

Pracownicy socjalni jak i również asystent rodziny Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej we Frysztaku w ramach wykonywania swoich obowiązków podejmują działania na rzecz rodzin dysfunkcyjnych, borykających się z różnorodnymi problemami. Praca z rodzinami wieloprotblemowymi wymaga od kadry pomocy społecznej wysokiego profesjonalizmu i zaangażowania w podejmowanych działaniach. Najbliżej rodziny znajduje się asystent rodziny, który ma za zadanie pomóc zmienić stosunek osób zmarginalizowanych do własnej sprawczości, zwiększyć ich poczucie wpływu na swoje życie. Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego.

Nadrzędnym celem pracy asystenta rodziny jest pomoc rodzinie w zachowaniu jej integralności. Na pracę z rodziną składa się ocena jej sytuacji, planowanie i realizacja zadań mających na celu poprawę funkcjonowania rodziny w obszarze ekonomiczno-socjalnym, opiekuńczo-wychowawczym i społecznym. W tym celu asystent rodziny wspólnie z członkami rodziny opracowuje plan pracy, który jest następnie realizowany. Z planem pracy zapoznaje się także pracownik socjalny. Na uwagę zasługuje fakt, że do pracy z asystentem rodziny w głównej mierze kierowane są te rodziny, u których występuje zagrożenie umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej. Są to rodziny, które borykają się

z wieloma problemami, a ich trudna sytuacja jest wynikiem kilkuletnich a nawet kilkunastoletnich zaniedbań, czy też zaniechań.

Tabela. Rodziny objęte wsparciem asystenta rodziny na terenie gminy Frysztak w latach 2017-2018.

Rodziny objęte wsparciem asystenta	2017	2018
Liczba rodzin	8	11
Liczba dzieci w rodzinach	24	30

Źródło: opracowanie własne

III. CELE, ODBIORCY I OCZEKIWANE REZULTATY PROGRAMU

Cel główny Programu:

Wspieranie rodzin z terenu gminy Frysztak przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w procesie przywracania ich zdolności do prawidłowego funkcjonowania.

Cele szczegółowe Programu:

a) diagnozowanie i analiza środowisk rodzinnych poprzez:

- pracę socjalną, polegającą na rozpoznawaniu deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, zaniedbań względem dzieci oraz ocenie sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku szkolnym, rówieśniczym (wskaźnik realizacji zadania: liczba rodzin z dziećmi objętych pracą socjalną),
- konsultacje ze specjalistami (poradnictwo prawne, psychologiczne, pedagogiczne) w celu sprecyzowania czynników mających wpływ na dysfunkcyjność rodziny (wskaźnik realizacji zadania: liczba osób skierowanych do specjalistów, liczba porad).

b) zabezpieczanie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny poprzez:

- zapewnienie pomocy finansowej i rzeczowej ubogim rodzinom w ramach ustawy o pomocy społecznej (wskaźnik realizacji zadania: liczba i formy pomocy, liczba rodzin objętych pomocą),
- objęcie dożywianiem uczniów szkół podstawowych, gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych (wskaźnik realizacji zadania: liczba dzieci korzystających z posiłków),

- organizacja specjalistycznych usług opiekuńczych dla rodzin wychowujących dzieci niepełnosprawne (wskaźnik realizacji zadania: liczba rodzin objętych pomocą),
- zabezpieczenie środków na pobyt dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym (wskaźnik realizacji zadania: liczba dzieci znajdujących się w poszczególnych placówkach, wysokość środków przeznaczonych na pokrycie kosztów pobytu dzieci w placówkach).

c) zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących poprzez:

- systematyczne monitorowanie rodzin zagrożonych kryzysem, uzależnieniami, niewydolnych wychowawczo, w których występują problemy przemocy lub niepełnosprawność przez pracowników socjalnych, nauczycieli, pedagogów szkolnych oraz przedstawicieli instytucji kontaktujących się z rodziną, w tym placówek służby zdrowia – motywowanie do podjęcia terapii i monitorowanie terapii, motywowanie członków rodziny do podejmowania działań na rzecz ograniczenia bądź niwelowania własnych dysfunkcji (osoby uzależnione, sprawcy przemocy w rodzinie) - współpraca z Komisją ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, z Posterunkiem Policji we Frysztaku i Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy we Frysztaku (wskaźnik realizacji zadania: liczba rodzin i dzieci objętych monitoringiem oraz procedurami),
- zapewnienie opieki asystenta rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych (wskaźnik realizacji zadania: liczba rodzin, którym przydzielono asystenta),
- umożliwienie funkcjonowania na terenie gminy rodzin wspierających (wskaźnik realizacji zadania: liczba rodzin wspierających),
- współpracę z podmiotami, instytucjami działającymi w środowisku lokalnym, w szczególności ze szkołami, policją, placówkami służby zdrowia, sądami, z kuratorami sądowymi, PCPR, w celu wypracowania wspólnych działań profilaktycznych (wskaźnik realizacji zadania: liczba podjętych działań).

Odbiorcy Programu:

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2019-2021 skierowany jest przede wszystkim do rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, lecz również do przedstawicieli instytucji oraz służb pracujących na rzecz dziecka i rodziny.

Oczekiwane rezultaty Programu:

- poprawa funkcjonowania rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- pozostawienie dzieci w miejscu zamieszkania,
- reintegracja rodziny biologicznej poprzez powrót dziecka do rodziny,
- podniesienie poziomu i rozwój profesjonalnych form pomocy rodzinie,
- konsolidacja działań różnych instytucji i organizacji.

IV. REALIZATORZY PROGRAMU

Program będzie realizowany przez współpracę instytucji z terenu gminy Frysztak działających w zakresie wspierania rodziny oraz instytucji pełniących funkcje wspierające, tj.

- 1) **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej we Frysztaku** – monitorowanie sytuacji rodzin zagrożonych dysfunkcjami oraz analiza zjawisk rodzących potrzebę ubiegania się o pomoc, praca socjalna polegająca na wzmocnieniu lub odzyskaniu przez rodzinę zdolności do pełnienia prawidłowych funkcji w społeczeństwie, objęcie dożywianiem dzieci potrzebujących pomocy, zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej rodzinom wymagającym pomocy, zabezpieczenie środków na pobyt dziecka w rodzinie zastępczej, przydzielenie rodzinom asystenta rodziny, podejmowanie czynności w ramach procedury Niebieskie Karty.
- 2) **Urząd Gminy we Frysztaku** - wspieranie lokalnych programów oraz inicjatyw na rzecz rodziny w zakresie kreowania i upowszechniania pozytywnych wzorców funkcjonowania rodziny,
- 3) **Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych we Frysztaku** – zapewnienie osobom uzależnionym i ich rodzinom oraz ofiarom przemocy dostępu do specjalistycznych form wsparcia poprzez prowadzenie Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego (wsparcie terapeutyczne i psychologiczne dla członków rodzin), organizacja i finansowanie wycieczki letniej z programem profilaktycznym dla dzieci z rodzin dotkniętych problemem uzależnienia od alkoholu oraz przemocą w rodzinie, wspieranie alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży (w tym pozalekcyjnych działań opiekuńczo-wychowawczych, kulturalno-oświatowych, sportowych i rekreacyjnych), podejmowanie czynności w ramach procedury Niebieskie Karty,
- 4) **Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy we Frysztaku** – integrowanie i koordynowanie działań wszystkich instytucji oraz specjalistów

- w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, wspieranie osób i rodzin dotkniętych problemem przemocy, podejmowanie czynności w ramach procedury Niebieskie Karty,
- 5) **Posterunek Policji we Frysztaku** – zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom i rodzinom na terenie gminy Frysztak, podejmowanie czynności w ramach procedury Niebieskie Karty, przeciwdziałanie przestępczości i uzależnieniom wśród młodzieży,
 - 6) **Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Strzyżowie** – udzielanie pomocy i wsparcia w rozwiązywaniu problemów dotyczących rodzin zastępczych oraz rodzin zagrożonych kryzysem, zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, udzielanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze; podejmowanie czynności w ramach procedury Niebieskie Karty, prowadzenie Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej,
 - 7) **Kuratorzy sądowi** – wykonywanie działań o charakterze wychowawczo-resocjalizacyjnym, diagnostycznym, profilaktycznym i kontrolnym związanych z wykonywaniem orzeczeń sądowych, podejmowanie czynności w ramach procedury Niebieskie Karty,
 - 8) **Placówki oświatowe z terenu gminy Frysztak** – realizacja szkolnych programów profilaktycznych, edukacyjnych, wychowawczych, wsparcie pedagogiczne dla rodziców i dzieci, pomoc w rozwiązywaniu problemów wychowawczych, podejmowanie czynności w ramach procedury Niebieskie Karty,
 - 9) **Placówki ochrony zdrowia z terenu gminy Frysztak** – opieka i profilaktyka zdrowotna, podejmowanie czynności w ramach procedury Niebieskie Karty,
 - 10) **Organizacje pozarządowe** i inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie – podejmowanie działań profilaktycznych oraz nastawionych na edukację i uwrażliwianie społeczności lokalnej na problemy wewnątrzrodzinne,
 - 11) **Parafie z terenu gminy Frysztak** – działania profilaktyczne, edukacyjne i wychowawcze ukierunkowane na prawidłowe funkcjonowanie rodziny.

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2019-2021 zakłada tworzenie optymalnych warunków dla poprawy jakości życia rodzin z terenu gminy Frysztak. Wspieranie rodzin będzie miało charakter profilaktyczny, a rodzinie w pierwszej kolejności zostaną stworzone możliwości samodzielnego zmierzenia się ze swoimi problemami przy wykorzystaniu własnych umiejętności.

Wsparcie instytucjonalne będzie zapewnione w sytuacji, gdy rodzina będzie musiała zmierzyć się z problemami, których nie jest w stanie samodzielnie rozwiązać. Zadania wynikające z powyższego Programu realizowane będą zgodnie z zasadą pomocniczości i z uwzględnieniem podmiotowości dzieci i rodziny.

V. ŹRÓDŁO FINANSOWANIA

Finansowanie Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2019-2021 odbywać się będzie w ramach środków budżetu Gminy Frysztak, dotacji oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.

VI. MONITOROWANIE PROGRAMU

Koordynatorem Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2019-2021 jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej we Frysztaku.

Monitorowanie i ewaluacja odbywać się będą poprzez pozyskiwanie na bieżąco informacji i danych od realizatorów Programu, co umożliwi wgląd w realizację podejmowanych działań, ocenę ich skuteczności, a w razie potrzeby podjęcie działań korygujących, oraz planowanie dalszych działań w zakresie wspierania rodziny. Koordynator Programu, na podstawie danych własnych oraz informacji od podmiotów podejmujących poszczególne działania, przedstawi co roku Wójtowi Gminy Frysztak raport z realizacji Programu do dnia 28 lutego za rok poprzedni. Zgodnie z treścią art. 179 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w terminie do dnia 31 marca każdego roku Wójt Gminy Frysztak składa Radzie Gminy Frysztak roczne sprawozdanie z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań.

Uzasadnienie

Obowiązek podjęcia uchwały wynika z art. 176 pkt 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej.

Rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu swoich funkcji gmina w ramach zadań własnych ma zapewnić wsparcie poprzez organizację systemu i wyposażenie go w odpowiednie narzędzia. W tym celu m. in. opracowuje 3 letnie programy wspierania rodziny.

Program zawiera kierunki działań zmierzających do tworzenia warunków dla prawidłowego funkcjonowania i wychowywania dzieci w rodzinach naturalnych. Celem programu jest przywracanie rodzinom zdolności do przezwyciężenia ich problemów opiekuńczo-wychowawczych przy współpracy samorządu, organizacji pozarządowych i innych instytucji zajmujących się rodziną.

Z uwagi na powyższe podjęcie uchwały jest uzasadnione.